

z njo, vendar-le je prehuda zima do živega sezala vsem trem. Najhujše je bilo to, ker je noč temnila se, vozili smo se o mraku, da sami nismo znali, kam. Žid je na posled oplašen trdil, da smo zablodili. Ustavili smo se za nekoliko trenutkov, da bi odločili, kako in kaj bi učinili, ker ni pretil nam nikakoršen slučaj, pač pa je žugala gotova smrt. Cele takove noči bi ne bili mogli prebiti pod milim nebom, a znali smo, da tukaj vija-vica navadno traje po tri dni.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 11. jan. — Ker so uže zadnje „Novice“ prijavile dnevni red državnega zbora za 20. dan t. m. in so uže na kratko omenile propad veliko-nemških matadorjev Kopp, Weitleff in Menger v „Deutscher Verein“, hočem jaz danes na kratko omeniti dveh drugih dogodb, katere ste tudi za nas pomenljivi. Prva je razsodba upravne sodnije o napravi česke ljudske šole liberške. Tam so razmere med Nemci in Čehi približno take, kakor v Ljubljani med Slovenci in Nemci. — Ker je bilo tam blizo 200 českih otrok prisiljenih hoditi v nemške šole, ali ostati brez poduka, osnovala je „Matices školská“ privatno česko ljudsko šolo. Pri teh razmerah naročil je tamošnji deželni šolski svet mestnemu zastopu liberškemu ustanoviti trirazredno ljudsko šolo s českim učnim jezikom; mestni zastop se je pritožil dalje, in ko je naučno ministerstvo pritožbo zavrglo, vložil je zastop pritožbo do upravne sodnije, katera je pri javni obravnavi dné 8. t. m. ono prav neumestno podpirano pritožbo zavrgla. — Pritožniki ugovarjali so, da petletno poprečno število českih otrok ni dokazano, politično pa so ugovarjali, da se s takimi šolami ne doseže porazumljenje med narodi, ker zdaj se Čehi ne bodo učili nemščine, Nemci pa ne češčine.

Vlado zastopal je ministerskega tajnika namestnik dr. Hye, tedaj ena najmlajših moči ministerstva in ta je ugovarjal samo prvemu stvarnemu ugovoru gledé števila učencev, sklicevaje se na člen XIX. državnih temeljnih postav in na §. 1. deželne šolske postave, konečno pa na to, da bi po načelih ugovornikov narodna manjšina nikdar ne mogla priti do lastnih šol. — Sicer se pa vladin zastopnik ni prav nič prizadeval, še dalje utemeljevati načelo, katero je upravna sodnja uže tolikokrat proglasila v enakih pravdah. — Senat upravne sodnije posvetoval se je samo 10 minut o tej pravdi, potem pa je objavil razsodbo, po kateri je bila pritožba kot neutemeljena zavržena. — Bodo li mestni očetje ljubljanski kaj brali to razsodbo?

Druga tukajšnja novica zadnjih dni je neka pod pokroviteljstvom mestnega županstva izdana brošura z naslovom „Das bedrängte Wien“, s katero se očitvidno hoče krivda lastnega slabega mestnega gospodarstva odvaliti na sedanjo vlado in pa na večino državnega zbora oziroma na narod česki, poljski in madjarski. Slovenci smo za mogočne dunajske jude očitvidno premali, da bi nas tudi izrekoma šteli med svoje nasprotnike; brošura prilastuje dalje Dunajčanom nalogo, državo braniti zoper avstrijske sovražnike, med katerimi koj potem imenuje narod madjarski, poljski in česki, ob enem pa javka, da bode morala vlada oziroma državni zbor pomagati Dunaju iz gospodarskih zadreg. — Vsi razumnejši krogi kar strmé o taki pisavi, ki očitvidno kaže, da so pisatelj in pa oni krogi, ki tako pisavo denejo pod svoje pokroviteljstvo — pijani kruha. Naj bi trezni dunajski krogi malo brali zgodovino dunajskega mesta, in prepričali se bodo lahko, komu v državnem gospodarstvu se delí meso,

komu pa kosti, kedo opravlja delo rok, in kedo posel želodca; učila jih bode pa zgodovina tudi, kedo je branil obstanek avstrijske države in proti komu.

Iz najnovejšega časa treba nam je zapisati samo dveh letnih številk 1848., 1866.! Naši slovanski narodi se pri takih Dunajčanih nimajo učiti domoljubja.

Iz Gorice 12. jan. (Izv. dop.) Včeraj je pokladal grof France Coronini kot državni in tudi kot deželni poslanec račun svojim volilcem. V starejšinstveni dvorani goriški se je bilo zbralo kakih 200 poslušalcev, med katerimi je bilo tudi nekaj Slovencev. Kajti Coroninija so volili v državni zbor tudi goriški slovenski trgi; a Lahoni so se vendar spotikali nad vabilom, katero je Coronini objavil slovenskim volilcem tudi v „Soči“. Poročilo Coroninijevo ni imelo nič posebnega, česar bi Slovenci uže ne vedeli. On je opravičeval svojo politiko in pojedine korake svojega postopanja z načelom liberalnim, pa takim, kateri se ogiblje skrajnosti in se nagiba od slučaja do slučaja zdaj proti levi, zdaj proti desni. Vsled tega italijanskim progresistom uže ne ugaja več, ker zahtevajo, da bi stopil popolnoma v njih tir brezozirnosti. Poslednje je zavrnil s tem, da je pokazal, kako na Goriškem Slovenci in Italijani do- slej druga, recimo, gospodarska in trgovinska opravila izvršujejo mirno med seboj. Hotel je toraj reči, da mirno postopanje je na Goriškem primerno tudi v politiki, on pa, da je še sosebno dolžen, ozirati se tudi na slovenske volilce. Med in po izvršenem italijanskem poročilu je vladala tišina ter so se poslušalci enakomerno tudi razšli. Novo politično društvo „Unione“ je Coroninijev pasus o potrebni vzajemnosti obeh narodnosti gotovo zbedel, in prej ko ne ga bodo po listih oštevali; v obraz mu kako povedati pa si niso upali. Slutiti pa je, da bi Italijani Coroninija radi izpodmaknili in podelili mesto kakemu odločnemu svojemu pristašu. Če bo grozdje dovolj zrelo, gotovo to tudi izvrše. — Politično društvo „Sloga“ bo imelo 15. t. m. letni občni zbor; „Sloga“ je vedno počasna, in tega značaja ni še spremenila. Radovedni smo, kaj bo nam obečala za bodočnost, in kako je izvršil lani od občnega zbora naložene dolžnosti. Nasproti primorskim italijanskim političnim društvom je naše društvo pač prepo- hlevno.

Kakor veste, je bil predzadnja nedeljo poreško-puljski škof dr. Flapp v Gorici posvečen v pričo vseh drugih škofov „ilirske provincije“, in, kakor je bilo brati, se je novi škof posebe zahvalil pri obedni mizi baronu Depretisu ter kar je svet itak vedel, povdaril, da edino ta namestnik je povzdignil njega do te nove časti. Novi cerkveni dostojanstvenik je vsaj odkritosrčno povedal sam resnico, katero bi kdo drugi morda zamolčal.

O vseh 5 škofih pa je razširjena govorica, kakor da bi se bili posvetovali, kako bi neki zavrnil Strossmayerjev duh med našo, to je slovansko duhovščino svoje provincije. Oni, ki bi utegnili o tem vedeti, trdé, da po časnikih razširjena govorica je popolnoma laž, in resnica da je samo to, da ilirski škofje namerjajo pač zbrati se kot sinoda v Gorici, pa da potikanje, kakor da bi hoteli slovansko duhovščino v navedenem zmislju krotiti, nima nikake podlage. Mi menimo tudi, da ne, kljubu temu, da nam je vsaj od 3 teh škofov dobro znan „zmerni“ duh, kajti naša duhovščina se giblje po vsem v mejah postave, in je patriotska skoz in skoz, tako da ne potrebuje nobenega pouka na to stran.

Iz Ljubljane. (Pravda za naš Trst) je po Bismarkovem najnovejšem seganji po njem, na dnevnem redu v naših in nemških časnikih. — Večina nam sovražnih ali pa nam tujih časnikov stavi gledé Trsta gospodarsko stran v prvo vrsto, in s tega stališča z obema rokama

sega po Bismarkovi nemški roki. — Mi smo žalibog pre- malo pozabljeni za Bismarkovo preteklost in njegova načela in to je en vzrok, da moramo politično stran vprašanja staviti v prvo vrsto. Drug vzrok za to našo sodbo pa je vsa dosedanja politika naših merodajnih krogov na Primorskem. Mi nočemo še tolikokrat ponavljati dolge vrste napak, od onega časa počenši, ko so Cavour, Mazzini in Garibaldi združili laško deželo v eno državo. — Pričakovali pa smo vendar, da bode sedanja vlada po dogodbah leta 1882. v Trstu za čas navzočnosti našega cesarja in cesarice — po onih britkih skušnjah, — da bode na Primorskem vendar enkrat drugače. — Žalibog, ostalo je vse pri starem, stare merodajne osebe, stara — — načela.

In v take naše razmere pripustiti velikonemško železno roko Bismarkovo, to je po našem domoljubnem prepričanju za našo državo pogubno. — Naša država plačuje tržaškemu „Lloydu“ vsako leto visoko podporo 1,300.000 gold. Zdi se nam, da se s tako podporo more vzdrževati brodarska družba, katera po vsem more zadostevati onim pomorskim zvezam naše države, katerim ne vstreza prosto zasebno domače in tuje brodovje. — Ako se pa družbi tolika podpora daje, tedaj ima vlada tudi moč, taki družbi dati značaj avstrijski. Ena sama odločna oseba bila bi, po našem prepričanju, s samo pomočjo avstrijskega „Lloyda“ iz Trsta pregnala vse irredentovske podgane.

Ako bi vrh tega vlada odstranila oni tuji pritisk, kateri domoljubnih elementov ne pusti na vrh najboljši, z „Ilirijo oživljeno“, potem bi se nam tudi našega „zaveznika“ Bismarka v Trstu ne bilo bati. — Do tedaj pa bomo v svoji ljubezni in skrbi za našo domovino, zmiraj še rajši imeli mršav naš, kakor cveteč ptuj Trst.

— (Potrjeni sklepi deželnega zbora kranjskega.) Njih Veličanstvo potrdilo je z najvišjim sklepom z dne 7. januarija sledeče sklepe glede pokritja potrebnosti za leto 1885.: 20% priklada na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa, samostojno naklado 3 gold. od hektolitra porabljenih žganih pijač, 21% priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred, vendar s to omejitvijo, da se naklada na žgane pijače v Ljubljani, ki velja glede pobiranja vžitninskega davka za zaprto mesto, kakor tudi po deželi ne sme ne pri narejanji (kuhanji), ne pri uvažanji teh pijač pobirati temveč po volji prodajalca ali tedaj, ko jih spravi v obrtne prostore ali shrambe, ali pa kedar jih nastavi za prodajanje na drobno.

— (Gospod deželni predsednik baron Winkler in njegova soproga) povabila sta pretekli ponedeljek 36 gospodov na kosilo, med temi so bili knezoškof dr. J. Misija, deželni glavar grof Thurn, mestni župan Grasselli, v Ljubljani bivajoči državni poslanci, več višjih uradnikov, vojakov, mestnih odbornikov, deželnih poslancev. Razgovori navzočih bili so prav živahni, gospod deželni predsednik in gospá baronovka, kakor zmiraj, prijazna.

— (Sekcijski načelnik pl. Posaner) v finančnem ministerstvu odlikovan je z redom železne krone 2. vrste, dvorni svetovalec in poslanec Lienbacher pa je prejel vitežki križ Leopoldovega reda.

— (O konkurzu Tschinkelne firme) naznaniti imamo zelo povoljno novico, da je uže minulo soboto došel vodstvu ljubljanske tovarne telegram od oskrbnika mase, da je sodnija privolila, naj se delo v tovarni nadaljuje. Enako se delo nadaljuje tudi v družih Tschinkelnovih tovarnah. — Zelo nas veseli, da se je

to naredbo odvrnila velika nezgoda od mnogobrojnih delavcev — gotovo tudi na korist upnikov firme.

— (Delničarji kranjske eskomptne banke) sklenili so minuli ponedeljek po zaslišanem poročilu upravnega odbora — likvidirala in ne napovedala konkurza. Po računu upravnega odbora znaša vsa zguba po Zenariju in Neussu 130.563 gold. po odbitem rezervnem zakladu in dobičku, leta 1884. pa samo 21,419 gold. ali 14% delniškega kapitala.

— (Zadnja številka goriške „Soče“) prinaša cele oddelke gradiva one vrste, katerega je sicer prinašala samo po nekoliko. — Spisi obrnjeni so zoper „Ljublj. List“, zoper prof. Šukljeja in zoper tukajšnjo deželno vlado. Vrh tega pa je med noticami nakopičena dolga vrsta čudovito nedostojnih priimkov. Nismo poklicani zagovarjati napadan list ali napadane osebe, k priimkom take vrste kaj opazke dostavljati — pa nas je sram. Samona stavek iz dolzega dopisa, kateri trdi, da je „kranjska deželna vlada prav tako nemška ali nemškutarska, kakor katera koli prejšnja vlada v Ljubljani“ — smo prisiljeni opomniti, da je pisavec te trditve ali grozovito mlad ali pa sila pozabljiv in slep, ako ne vé, oziroma se ne spominja, koliko britkega trpljenja je prenašal naš narod za čas prejšnjih vlad, in če ne vidi velikanske razlike med sedanjim in nekdanjim našim stanjem. — Kako naš narod sodi o sedanji naši vladi oziroma njenem načelniku, to so dosti jasno izrekli poklicani narodni zastopniki. — Po vsem pa bomo cenili vrednost prijazne mu vlade še le tedaj, kedar je več ne bo.

— (O konkurzu firme Tschinkel) omenili smo v zadnji številki „Novic“ na kratko, da so bratje Tschinkel po polomu treh večjih upnikov, namreč česke banke za zemljiščini kredit, zaprtega upnika Küfflerja in pa konkurzu blizo stoječe ljubljanske eskomptne banke prisiljeni napovedali konkurs, akoravno imajo po cenitvi na nobeno stran pretirani še zmiraj za dva milijona več premoženja kakor dolga.

Zgoraj imenovani trije upniki, ki imajo skupaj bajé pri Tschinkelnovih iskati 1,850.000 gold., so obljubili čakati s svojimi tirjatvami, ker je pa taka obljuba zdaj po nastalem konkurzu postala negotova, morali so Tschinkelni sami napovedati konkurs.

Premoženje Tschinkelnov znaša sedem milijonov, dolgovi pa pet milijonov.

Da premoženje ni previsoko cenjeno, kaže uže to, da so vrednost grajščine Čiškoviške nastavili z 600.000 gold., akoravno so pred dvema leti uže imeli za njo 900.000 gold. gotovine.

Večji upniki Tschinkelnovi so sledeči:

„Anglo-österr. Bank“	600.000	gold.
Česka „Bodenkredit-Gesellschaft“	400.000	„
Česka „eskomptna banka“	600.000	„
Česka hranilnica	181.000	„
Dunajska „Kreditanstalt“	120.000	„
Glasner v Lobozičah	205.000	„
Kranjska eskomptna družba	300.000	„
Grof Kaunicevi dediči	50.000	„
Kuffler v Beču	1,150.000	„
Hranilnica Leitmeriška	70.000	„
F. Preidel v Kamnicah	120.000	„
Schöller & C. v Beču	68.000	„
Hranilnica Topliška	75.000	„
K. Torsch v Pragi	100.000	„
A. Tschinkel v Požunu	67.000	„
Več manjih svot spod 50.000 gold.		
skupaj	500.000	gold.
Konečno je še nezavarovanih dolgov okroglo	400.000	„

V Tschinkelnovem posestvu so: 3 tovarne za cikorijo, 1 za čokolado, 1 za kartonaže, 2 za sladkor, 2 za posladkorjeno sadje, 1 parni mlin, 1 parna pivovarna, 1 za steklo (glaž), 1 za porcelan, 12 sušilnic, apnenic in opekarnic (cegel) in 2 premogo-kopnika. Ne gledé na poljske delavce in uradnike služilo si je v Tschinkelnovih tovarnah 4000 ljudi svoj kruh, zato se lahko dá presoditi, kolika nesreča ta konkurs posebno sedanji zimski čas, ko poljsko delo miruje in na Českem tudi sladkorska industrija sploh hudo peša.

— (Znani davkarski uradnik Waurečka), pa ne znan iz urada, ampak od izleta nemških pevcev na Šmarno goro in Medvode in pa od agitacij za nemški „Schulverein“ na črnomaljsko-kočevskih mejah, se je v nedeljo zjutraj ob 4. uri v Latermanovem drevoredu vstrelil. Povod samoumora je bilo izneverjenje ne ravno velike svote denarja pri njegovem uradovanju v Črnomlji, od kodar je bil prestavljen zadnji čas. — Waurečka brigal se je kot lahkoživec za vse bolj, kot za svoj posel. — Skoraj vsi ljubljanski slovenski časniki imeli so pravde s tem človekom, tudi „Novice“ bile so obsojene zavoljo njega na denarno kazen. — Taka je smrt človeka, ki je največi svoj sovražnik.

— (Theodor Neuss), posestnik fužin v Beli Peči, kateri je tudi prekanil ljubljansko eskomptno banko za 20.000 gold. je kmalu potem napovedal konkurs. Zdaj ustavijo fužine vse delo in uradniki z delavci vred so brez kruha. — To je tudi ona sreča za Gorenjsko in pa za ljubljansko banko, katero je gospod Deschmann včasih v deželnem zboru popisaval s tako živimi barvami. — Kdor je pošten, spoštuje svoj narod pa tudi ptuj narod, in takih ptujcev in domačinov je gotovo vesela vsa dežela, sleparjev pa ne bomo nikdar marali, pa takih tudi ne, katerih je lastnega naroda sram.

— (Gospod Anton Schmale), upokojeni svetovalec višje sodnije, obhajal je dne 10. t. m. v Ljubljani svoj devetdesetletni god.

— (Umrl je general Polc vitez Rutersheim), rojen Notranjec, svak hranilničnega vodje ces. svetnika Janeschitza. Soproga njegova, rojena Ruterjeva, je tudi Ljubljančanka.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar s cesarico povrne se krog 16. dne t. m. z Buda-Pešta nazaj na Dunaj. — Zdravje nadvojvode Leopolda, kateri je v drugič zbolel, se zopet boljša. Za kurjavo dunajskim ubogim podaril je cesar 5000 gold. — Levičarski časniki zlegli so minuli teden raco o ministerskih krizah. Pisarilo se je, da sta se ministra Pražak in Pino razprla zaradi volitev v brnsko trgovinsko zbornico, dalje se je trdilo, da tudi Dunajevski stopi iz ministerstva, za Pinota imenoval se je naslednik tirolski namestnik Widman, na kratko: Chlumecky bil bi najrajši koj naenkrat odstavil vse sedanje ministre; pa konec je bil tisti, kakor tolikokrat poprej, da so bile vse te novice samo glasno izrečene skrivne želje levičarjev. — Zaprti eskompter Kuffler oglasil je konkurs, kakor pravi, v brambo svojih upnikov pravic. — Najimnitnejša novica tega tedna pa je ta, da je naša sreberna renta v ponedeljek dosegla kurs 84 gold.

Ogerska. — Državni zbor pričel je minulo soboto zopet svoje zborovanje. Zdaj se nadaljuje rasprava državnega proračuna, ki bo težko dokončan pred koncem tega meseca. Potem pa pride v obravnavo predlog o prevstrojbi gosposke zbornice, za katero opozicija zbira vse svoje moči. — Največ se govori o velikem plesnem

večeru pri cesarju, kamor je bilo vabljenih 900 oseb. Cesar razgovarjal se je z mnogimi odličnimi osebami, naj pred z grofom Andrašijem, dalje z ministrom Tiszom, generalom Gýulai-om, ravno tako se je cesarjevič Rudolf razgovarjal z različnimi osebami. Izmed duhovnikov navzoči so bili samo poslanci.

Hrvatska. Opozicija v deželnem zboru navzoča zmeraj skrbi za to da so razprave živahne ako ne razburjene. Poslanec Pisačić očital je predsedniku Hrvatu, da bi ne bil na onem mestu, ako bi kaj držal na svojo čast, za to bil je v soboto izključen za 20 sej. — Nam nerazumlivo pa je razsodil deželni zbor o predlogu Starčevića, da naj se varuje imuniteta poslanca Radosevič-aj ki je bil kot brambovski častnik brez privoljenja zborovega poklican pred častno sodbo vojaško za to, ker je podpisal adresu Starčevićeve stranke. — Zbornica zavrgla je ta predlog, razlogov ne vemo, pa zdi se nam, da je s tem nastopila zelo nevarno pot.

Nemška. Bismark je v državnem zboru zopet imel priliko razkriti nekaj svojih namenov. Na korist domačega poljedelstva izrekel je, da hoče carino na žito povekšati (te novice bodo, posebno Ogersko) razveselile.

Pri razpravi potrebščine za znanstveno preiskavanje, za katere je bila svota od 100 na 150 tisuč mark povikšana, vnela se je pa živahna razprava, katere so se vdeležili govorniki vseh večih strank zbornice, tudi vodja katolikov središča Windhorst izrekel je svoje pomislke zoper tako naglo zaporedoma sledeče prilastitve kolonij, kakor so se vršile zadnji čas, svaril je pred domišljijo, koliko prijateljev ima Nemška in iztekoma je naglašal nevarnost vojske z Angleško, zoper katere namene so bile najnovejše pridobitve nemške obrnjene v prvi vrsti. — Bismark odgovoril je na to z zagotavljanjem prijateljskih razmer z vsemi državami. Gledé Angleške je rekel: s to državo živimo po vsem v prijaznih razmerah. Res je, da so najnovejše nemške pridobitve zbudile morebiti začudenje angleška vlade in tudi večih tamošnjih krogov, toda zavolj takih malenkosti se ne sme govoriti o vojski, ker za to ni nikakoršnega povoda; take malenkosti dajo se poravnati z lepo in z Angleško se je nadjati politike „do ut des“, to je, „dam, da daš“. Po tej razpravi bil je predlog vladin skoraj soglasno.

Egipt. — General Wolseley poslal je dne 11. t. m. s Corti-a telegram, v katerem naznanja, da je k njemu došel dne 28. decembra s Hartuma odšli posel, ki mu naznanja, da se Gordon in njegova vojska dobro počutijo, in da je Gordonov parobrod od severne strani preskrbel s živino in žitom za živež mesta. — Ako Mahdi ne bo Wolseleyove iznenadil z hudim napadom, združite se kmalu obe angleški vojski, potovanje skozi puščavo je srečno pričeto.

Žitna cena

v Ljubljani 10. januarija 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 7 gold. 24 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 30 kr. — rži 5 gold. 4 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 55 kr. — ovsa 3 gold. 9 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.